

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Tavoitteet maahanmuuttajien kotoutumiselle ovat hyviä ja selonteko huomioi laajasti eri elämänalueet ja eri syistä Suomeen tulevat maahanmuuttajat ja heidän perheensä.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Maahanmuuttajataustaiset kokevat syrjintää työmarkkinoilla riippumatta siitä, mistä syystä ovat tulleet Suomeen. Työllistymistä edistävien toimenpiteiden lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota siihen, millä muilla keinoin voidaan parantaa maahanmuuttajataustaisten kuulumisen tunnetta. Yhteiskunnassa on tärkeää purkaa rakenteellista rasismia ja helpottaa myös toisen polven maahanmuuttajien pääsyä korkeakoulutuksen pariin. Opinto-ohjauksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, millaisille urapoluille maahanmuuttajataustaisia nuoria ohjataan.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

SYL pitää tärkeänä, että korkeakoulut huomioivat vieraskieliset opiskelijat saavutettavuussuunnitelmassaan ja että opiskelijoiden integraatiota pidetään esillä korkeakoulujen kansainvälisyystavoitteissa. Pätevyitymiskoulutustarjontaa on tärkeää monipuolistaa ja siitä on oltava riittävästi tietoa opiskelijoille, jotta ennen Suomeen tuloa hankittua osaamista ja koulutusta voidaan hyödyntää mahdollisimman hyvin.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

SYL näkee, että suurin haaste EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden kotoutumiselle on lyhyt Suomessa vietetty aika, jonka vuoksi tulijoilla on huonommat mahdollisuudet oppia suomea tai ruotsia ja luoda vapaa-aikaan ja työelämään liittyviä verkostoja. Lisäksi haasteita tuovat

korkeakoulujen korkeat lukuvuosimaksut vieraskielisissä ohjelmissa ja oleskelulupien varallisuusvaatimukset.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Pidämme tärkeänä, että korkeakoulut ja kotouttamista tarjoavat tahot tiivistävät yhteistyötä ja erilaisista neuvontapalveluista ja oppaista viestittäisiin myös korkeakoulutukseen tuleville maahanmuuttajille. Kotoutumispalveluista voitaisiin antaa tietoa jo oleskeluluvan päätöksen yhteydessä, jotta opiskelun vuoksi Suomeen tuleva tietää, mistä hän voi saada palveluja, mikäli haluaa hyödyntää Suomessa vietettyä aikaa alusta asti ja parantaa mahdollisuuksia jäädä Suomeen myös valmistumisen jälkeen. Tällä hetkellä valmistuttuaan EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten maiden kansalainen saa oleskeluluvan Suomeen vain vuodeksi ja kotoutumisen osalta prosessi olisi järkevää aloittaa jo opintojen alkuvaiheessa, eikä vasta sen jälkeen. Erilaisia verkkokoulutuksia voidaan hyödyntää. Opiskelun vuoksi Suomeen tuleen hyvinvointia parantaisi, mikäli valmistumisen jälkeen hän voisi saada joko pysyvän oleskeluluvan Suomeen tai nykyistä vuoden mittaista oleskelulupaa voisi pidentää ja joustavoittaa.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumishjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

10.2. Pidämme erittäin hyvänä uudistuksena sitä, että kotoutumispalvelut kuuluisivat jatkossa myös tarpeen mukaan opiskelijat ja työhön Suomen muuttaneiden puoliset, sillä koko tulijan perhe on hyvä saada kotoutumisen piiriin.

10.3.4. Pidämme kannatettavana, että maahanmuuttajia ohjataan tutustumaan myös järjestöihin ja vapaa-ajan toimintaan. Harrastukset lisäävät mahdollisuutta verkostoitua ja saada ystäviä, joka voi edistää myös työllistymistä ja kuulumisen tunnetta ja lisätä mahdollisuuksia käyttää suomen (tai ruotsin) kieltä. Kannustamme järjestöjä ja vapaa-ajan toiminnan järjestäjiä ottamaan mukaan eritaustaisia ja suomea eri tasoin osaavia toimijoita. Näiden lisäksi on hyvä tunnistaa opiskelijajärjestöjen ja tuutoreiden rooli opiskelun vuoksi Suomeen tulleiden kotouttamisessa. Opiskelijajärjestöjen kautta saadaan tärkeitä sosiaalisia ja ammatillisia kontakteja. Korkeakoulut tarjoavat myös tuutorointia kansainvälisille opiskelijoille, joten kansallisia käytäntöjä voisi vertailla ja yhdenmukaistaa.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

SYL:n mielestä on ongelmallista, että tällä hetkellä kansainvälinen tutkinto-opiskelija valmistuttuaan, mikäli in EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten maiden kansalainen, saa oleskeluluvan Suomeen vain vuodeksi. Kotoutumisen osalta prosessi olisi järkevää aloittaa jo heti opintojen alkuvaiheessa, eikä vasta sen jälkeen. SYL ehdottaa, että jokainen ulkomaalainen, joka valmistuu suomalaisesta

korkeakoulusta, voisi saada joko pysyvän oleskeluluvan Suomeen tai nykyistä vuoden mittaista oleskelulupaa voisi pidentää ja joustavoittaa.

SYL pitää kannatettavana suomen ja ruotsin kielen verkkokoulutusta, jota Suomeen muuttava kansainvälinen opiskelija voisi hyödyntää jo ennen Suomeen muuttamista. Lisäksi pidämme tärkeänä, että Suomeen opiskelemaan muuttavat maahanmuuttajat saisivat kielen lisäksi konkreettista tietoa suomalaisesta kulttuurista, viranomaisista ja työelämästä.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

-

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

-

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

SYL pitää kansainvälisten osaajien oleskelulupakäsittelyn nopeutusta erittäin tervetulleena uudistuksena. Toivomme myös joustavuutta nykyisiin opiskeluun perustuvien oleskelulupien varallisuusvaatimukseen (6720 €/vuosi), siten, että opiskelija voisi saada oleskeluluvan mahdollisesti pidemmäksi aikaa ja osoittaa riittävän varallisuuden täyttymisen vuosikohtaisesti.

SYL ottaisi opiskelijat heti mukaan D-viisumin kohderyhmään. D-viisumin avulla opiskelupaikan vastaanottaneen ja lukukausimaksunsa maksaneen, tai apurahan saanut, kansainvälisen tutkinto-opiskelijan tulisi voida saapua Suomeen opiskelemaan ajoissa. Selonteko ei myöskään kerro tarkemmin D-viisumin varallisuusvaatimuksista ja hakumaksuista.

Yhteiskunnassa on tärkeää purkaa rakenteellista rasismia ja helpottaa myös toisen polven maahanmuuttajien pääsyä korkeakoulutuksen pariin. Opinto-ohjauksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, millaisille urapoluille maahanmuuttajataustaisia nuoria ohjataan.

Sillanpää Jani
Suomen ylioppilaskuntien liitto ry.